

VALENȚELE CREATIVE ALE TABLETEI – SPECIE PUBLICISTIC-LITERARĂ ROMÂNESCĂ

Mihai LESCU,
*doctor în științe politice,
conferențiar universitar*

1. Introducere

Scriitor și gazetar de prim rang, Tudor Arghezi a intrat în istoria jurnalismului românesc drept fondator al *tabletei* – specie publicistic-literară națională. Mulți cercetători ai domeniului, până azi consideră tableta drept specie a unui singur autor. Drumul către tabletă, care după noi l-a afirmat plenar pe Tudor Arghezi ca gazetar, a fost lung, și, de multe ori, anevoios, punând prin ani în capul mesei de creație a autorului mai întâi poezia pentru maturi și copii, eseurile, apoi articolele satirice și polemice.

Astfel, Tudor Arghezi debutează literar în 1896, la 16 ani, în revista *Liga Ortodoxă*, iar activitatea ziaristică o începe în 1910, la revenirea în țară, după o călătorie de mai mulți ani în străinătate (în Franța, Elveția și în Italia), unde ascultă cursuri universitare, scrie poezii și îndeplinește diferite munci pentru a-și câștiga existența.

Până în 1916 publică versuri, pamflete și articole polemice la *Facla*, *Viața Românească*, *Rampa*, *Viața Socială*, dar și în revista *Cronica* în colaborare cu Gala Galaction. Prima carte de poezie, *Cuvinte potrivite*, vede lumina tiparului în 1927, când Tudor Arghezi avea 47 de ani.

Fondarea de către T. Arghezi, în 1928, a ziarului de mici dimensiuni *Bilete de papagal*, în care din pana lui curg gârlă tabletele, a accelerat debutul lui în proză. Peste doi ani de la prima carte de poezie, în 1929, el debutează în proză, cu culegerea de tablete *Icoane de lemn*[1].

Deloc întâmplătoare îndeletnicirea jurnalistică a lui T. Arghezi: traiul zilnic la acea vreme el și-l agonisea din găzetărie. Om cu bogată experiență de viață și de mare talent, Tudor Arghezi, după cum remarcă A. George, dar și alți cercetători, „se va dezvălui fie ca pamfletar iconoclast și călugăr apostat, fie ca poet, trăind cu ardoare

de-a lungul întregii vieți patetica dramă a cunoașterii și metafizica Psalmilor”[2].

Critica literară și ziaristică nu a întârziat să remarce, că asemenea lui I. L. Caragiale, care „inventase” *momentul* ca specie literară ce-i aparține în exclusivitate, chiar dacă în opinia contemporanilor „*Momentele*” ar fi reprezentat, spre deosebire de teatru și nuvele, opera minoră a scriitorului și el „ar trebui oprit de a le publica, în interesul reputației sale”[3], T. Arghezi crează *tableta*, ale cărei atribute sunt, în primul rând, *arta cuvântului plastic și concentrarea*. În această ordine de idei autorul se pronunță cu fermitate împotriva *inflației verbale*, subliniind obligativitatea esențializării și numind drept o condiție a literaturii *întinderea în adâncime*, pe care „o poate asigura tableta ca formă literar-artistică a discursului”, de reduse dimensiuni, permițând o largă varietate a temelor. Din aceste considerente și interesul nostru pentru această specie publicistic-literară, care în ultimul timp este exploatată de un număr tot mai mare de jurnaliști și scriitori.

2. Tableta argheziană

Referindu-se la *genurile presei*, cercetătorii domeniului remarcă faptul că ele sunt o consecință firească a diversificării presei în ansamblul său, a *noilor genuri publicistice proprii radioului și mai ales televiziunii și a exploziei informaționale* în plan mondial. În acest sens, Victor Vișinescu accentuează că airdoma genurilor din literatura artistică, genurile presei, cele proteice, ca de exemplu *articolul de presă, reportajul, interviul, ancheta, editorialul*, sau cele *satirice*, au specii mai mult sau mai puțin stabile. Un element care se implică în delimitarea și individualizarea genurilor este furnizat de scriitori/gazetari, de acei care au impus specii-unice, cum este, în cazul nostru, *tableta argheziană*... [4].

În linii generale, *tableta* este o specie publicistică de dimensiuni reduse, de obicei pe o temă de actualitate. Temele luate în dezbateri de către autor în tabletă sunt de rezonanță și mereu „gravitează în jurul unor probleme de interes major pentru societate”. Are perfectă dreptate cercetătoarea Georgeta Stepanov, afirmând că „Semnatarul unei tablete este fie un scriitor profesionist, fie un jurnalist cu talent literar – nume sonor în jurnalistica timpului”[5], plasându-l în capul

listei autorilor notorii ai acestei specii a jurnalismului de opinie pe Tudor Arghezi, în care, după noi, cuvântul artistic și cel jurnalistic s-a contopit adesea în formă egală. Academicianul Eugen Simion, care a prefătat *Opera* lui Tudor Arghezi, referindu-se la tabletă, remarcă: „Arghezi își fabrică un model literar și modelul acesta se bizuie pe ordine, cinste și modestie” [6].

Oricum, cercetătorii domeniului, referindu-se la tabletă au în vedere o formă stabilită a unei opere, aflată la intersecția jurnalismului cu literatura, „care nu are analogie și nici nu o regăsim în jurnalismul contemporan al altor țări, decât în mass-media românească”. Tudor Arghezi, părintele speciei, i-a dat și numele „tabletă”, printr-o subtilă asociere între dimensiunea redusă a volumului/textului ei, și, forma sub care se prezintă anumite medicamente. Scurtimea textelor i-a fost impusă lui Arghezi de dimensiunea, de asemenea redusă, a publicației. Este vorba de propriul lui ziar cu denumirea semnificativă *Bilete de papagal*, care a apărut la București [7], transformat în revistă, cu același format, la 15 iunie 1930.

În *Bilete de papagal*, cu aspect atipic și conținut divers, „cum n-a mai apărut niciodată, nici măcar la furnici”, recunoșteau contemporanii, au publicat scriitori de frunte ai literaturii române, precum Mihail Sadoveanu, George Topîrceanu, Ionel Teodoreanu, Gala Galaction, Adrian Maniu, Geo Bogza, Emil Botta.

Putem înțelege interesul lui T. Arghezi pentru menținerea acestei publicații o cât mai îndelungată perioadă pe firmamentul timpului. Revista *Bilete de papagal*, „deschisă tuturor scriitorilor consacrați, dar și tinerilor talente”, îl disciplina și ordona pe autor, solicitându-i să fie „mereu la datorie” și „în formă” privind activitatea publicistică: să producă și să reproducă permanent materiale, fără de care apariția zilnică a revistei ar fi fost zădărnicită. Fondatorul/autorul nu-și putea lăsa „copilul” de izbeliște, având grijă ca la încheierea/ interzicerea (pe motive politice) a unei serii a revistei să lanseze cât mai repede alta. Astfel, seria întâia a ziarului *Biletelor de papagal*, cu apariție zilnică de la 2 februarie 1928, se încheie cu nr. 460, din 9 august 1929. La 15 iunie 1930, revista re apare pentru o perioadă scurtă de timp, până în 5 octombrie. Seria a treia a *Biletelor de papagal*, cu un nou format și altă prezentare grafică, este pornită de T. Arghezi în iunie 1937, iar după apariția a 33 de numere, în februarie 1938, revista este interzisă

de autorități. Din 16 decembrie 1944 până la 15 februarie 1945, Tudor Arghezi scoate ultima serie, a patra, în format de ziar, în care au apărut 48 de numere.

Toate tabletele, pamfletele, schițele, publicate inițial de Tudor Arghezi, în *Bilete de papagal*, dar și în alte ziare și reviste la care el a colaborat de-a lungul anilor, au constituit baza viitoarelor culegeri de publicistică, fiind înmănunchiate în volumele: *Icoane de lemn* (1929), *Poarta neagră* (1930), *Tablete din Țara de Kutu*(1933), *Bilete de papagal* (1946), *Pagini din trecut* (1955), *Lume veche, lume nouă* (1958), *Tablete de cronicar* (1960), *Cu bastonul prin București* (1961) ș.a.

Spațiul limitat al unui articol nu ne permite să întreprindem o analiză multilaterală și detaliată a cărților de tablete ale lui Tudor Arghezi. Prin urmare, vom dezbate doar unele aspecte ce țin concret de tema noastră: diapazonul tematic, rolul tabletei, atitudinea autorului față de subiect, valențele creatoare, spicuiind exemple din opera publicistică argehiziană.

Astfel, prin cartea *Icoane de lemn*, Tudor Arghezi pune la dispoziția cititorilor primele 69 de tablete, dintre care unele văzuse inițial lumina tiparului în publicațiile periodice la care scria autorul, inclusiv în *Bilete de papagal*.

Dacă primul volum în proză *Icoane de lemn*, subîntitulat „Din amintirile Ierodiaconului Iosif”, înfățișează „experiența trăită de Arghezi, direct la mănăstirea Cernica, între 1899 și 1905, când va părăsi, în pragul hirotonisirii, cariera ecleziastică” [8], cartea având un pronunțat caracter biografic și „anticlerical prin esență” [9] și evidențiind chiar și o „lipsă de unitate” a textelor [10], atunci cea de a doua – *Poarta neagră* [11], are toate tabletele menținute într-un „parametru bine circumscris, acela al penitenciarului”, chiar dacă și aceasta este inspirată din „trăirile” autorului. În acest context Pompiliu Constantinescu accentua: „Memorealistul își profilează numai umbra de după paravanul vieții trăite aievea, căci poetul îl copleșește și anihilează”[12].

Poate anume din aceste considerente *Poarta neagră*, inspirată din trăirile poetului în închisoarea de la Văcărești, nu mai este atât de neagră: întâlnim în ea chipuri luminate, care se reflectă în „oglinzile adevărului și falsului din lumea închisorii”; oameni condamnați/ deținuți aici mai degrabă în urma neglijenței și nepăsării celor care „judecă” după „bunul lor plac”, fără a respecta buchia legii și principiile mora-

le, ducând o viață paralelă, unde pentru ei nu se găsește loc de critică și de responsabilitate. Așa este figura sergentului-erou Răiculeanu, care s-a opus „executării unui ordin imposibil”; a unei fete de la țară, etichetată „hoată” de „niște stăpâni distrați” sau a unei femei, arestată pe nedrept – Maria Nichifor, căreia îi moare pruncul în închisoare, când urma să fie eliberată.

Autorul consacră mai multe tablete „hoților ajunși la închisoare din întâmplare”, care nici nu conștientizează fărădelegile comise, printre ei: țiganul-borfaș, cu „un dar muzical dumnezeiesc”, contestat de gardianul care „îi sfărâmă vioara”, dar nu-i poate spulbera dragostea de cântec (*Mitică Lăutarul*); copiii ajunși în închisoare din vina și nepăsarea celor maturi (*Pruncii, Fetica*). Autorul nu trece cu vederea nici condițiile inumane în care își duc viața deținuții: maltratați și cu „așternutul de lemn, înghețat ca o lespede mormântală” (*Lacăte*).

În cartea *Pagini din trecut* [13] sunt incluse tablete, pamflete și schițe, care, ca și în alte cazuri, inițial văzuse lumina tiparului în publicațiile periodice: *Facla, Scara, Cronica, Hiena, Bilete de papagal, Adevărul literar și artistic și Informația zilei*, între anii 1911 și 1943.

Culegerea *Pagini din trecut* abordează probleme „veșnice” ale umanității, specifice tuturor timpurilor, dar care par a fi rupte din realitatea noastră: război și pace; lupta pentru adevăr și dreptate; iscusința de a face politică și lăcomia omului pentru putere; corelația: bogăție materială -- nimicnicie spirituală, patriot -- naționalist, înțelepciune – prietenie, amabilitate – devotament.

Așadar, între sacru și demonic, fulgerând blesteme sau îngânând poezia-rugăciune, Tudor Arghezi, „sub aparența simplității, și-a dovedit meșteșugul, urzind „frumuseți și prețuri noi”, oferindu-ne, spre senectutea conciliantă, „eul însutit”, cuprinzând lumea, fără a-și trăda natura duală. Fie că ierodiaconul Iosif se dezlănțuie într-o satiră anticlericală (*Icoane de lemn*), dezvăluind mediul monahal, fie că relatează, cu spirit plebeian, despre „cele de jos” în tabletele din *Poarta neagră*, o carte a temniței sau încheagă o cosmogonie ludică, de respirație paradisiacă (*Cartea cu jucării*)” [14].

Acum, peste ani, este cazul să amintim și despre tabletele radiofonice ale lui Tudor Arghezi: la 1 noiembrie 1928, a început în România difuzarea emisiunilor radiofonice literare. Acestea au purtat de-a lun-

gul anilor diferite denumiri: „Revista literară Radio”, „Scriitori la microfon”, „Moment poetic”, „De vorbă cu scriitorii”. Emisiunile, după cum remarcă istoricul Paul Suditu, s-au bucurat de mare succes. Printre cei mai activi susținători ai radiofoniei în țară s-a numărat și Tudor Arghezi care, adeseori, se prezenta la microfon cu materiale din varii domenii sociale și cultural-artistice, iar a doua zi, multe dintre aceste contribuții apăreau în *Bilete de papagal* sub forma atât de cunoscută a tabletelor.

În anul 2012, Radiodifuziunea română a scos un volum & CD – „Radio-Papagal. Publicistică radiofonică (1927-1967)”, prima panoramă a publicisticii argheziene dedicate radioului, cu peste 200 de materiale și cu o prefață semnată de Paul Cernat, care menționa că „Experiența publicistică a Radioului s-a dovedit un perfect revelator al concepției moderne și moderniste a lui Tudor Arghezi. Colaborările radiofonice <...> se cuvin privite cu toată atenția și seriozitatea, atât ca literatură de cea mai bună calitate, cât și ca simptom al unei sensibilități specifice și al unei atitudini creatoare. Iată de ce evenimentul reunirii în volum a acestor texte vine să sublinieze o dimensiune mult mai importantă decât s-ar crede a preocupărilor argheziene. Reconsiderarea lor din această perspectivă devine indispensabilă pentru o mai bună înțelegere a celui mai valoros poet și gazetar român al secolului XX”.

Atunci când își elaborează tabletele Tudor Arghezi nu uită nici pentru o clipă că urmează să „sape” cât mai tenace în substratul emoțional și plin de sarcasm, pentru a reuși să descrie/interpreteze în cât mai puține cuvinte, adecvat și interesant fabula intuită, punând frâne temperamentului personal, care îi caracteriza ființa. El nu pune accentul frontal – pentru a nu isca o discuție moralizatoare și sterilă: adevăr-neadevăr sau bine-rău, chiar și atunci când situația o cere, – ci potrivește și alege cu micală cuvintele care ar avea puterea de a exprima nota dominantă a gândului (dar și a emoției) transmise cititorului. Rezultând din impresiile sale privind unele fapte și evenimente, caracteristice realității cotidiene (social-politice, economice, culturale), Tudor Arghezi, prin rostuirea chibzuită a cuvintelor pune picioare de plumb acțiunilor neavoite, străine intereselor umane și progresului social, aruncă săgeți cu venin în adresa celor care se complac în mocirla stagnării, minciunii și putrefacției morale. De aici încoace, în scopul promovării gândului/aspirațiilor intuite, în numele autorului vorbește

jurnalisticul-tribun, care prin tabletă sau prin pamflet transmite rafale critice/ emoționale scurte și bine direcționate, ce adesea nu sunt acceptate de autorități, de către cei vizați și de cenzura timpului. Avea dreptate Eugen Lovinescu, care în „fauna ideilor” sale, dedându-se unor disociații privind *Artistul și ziaristul*, remarcă: „artistul–sau cel ce se crede artist – trece pe lângă împrejmuirea ziaristicii sau, dacă întră, nu se rătăcește în afundurile meseriei – de teamă să nu-și piardă libertatea creației” [15, p. 278]. Cu toate acestea, după cum remarcă cercetătorul Victor Moraru, „în fond, demersul propriu-zis publicistic, cu o intensitate, evident, diferită în fiecare caz aparte, este nelipsit, practic, în experiența artistică a oricărui scriitor, marea majoritate dintre maeștrii cuvântului artistic conștientizând, la diferite etape ale activității de creație, necesitatea firească de a se include în mod deliberat în viața publică, de a-și spune propriul cuvânt în conjunctura social-politică a vremii”[16]. În acest sens, nici Tudor Arghezi nu a făcut excepție.

Inventatorul tabletei jurnalistice din presa scrisă era mândru de originile sale gorjenești. La 15 august 1964, cu prilejul reapariției revistei Ramuri –serie nouă–Tudor Arghezi publică tableta „Bine te-am găsit Cărbunești”, un salut adresat spiritului cultural al Olteniei. Tudor Arghezi poate fi considerat și creatorul limbii de plastilină, la antipodul limbii de lemn, folosită de cei care nu sunt capabili să se exprime în cuvintele lor și apelează la șabloane. În mâna lui Arghezi, limba e bici, joardă sau nuia fermecată de alun, e brațul care lovește sau degetul care mângâie, otrava care ucide, or parfumul de trandafir, cum menționează Petre Anghel [17].

Prin poezie și prin tabletele, eseurile și pamfletele sale, „Tudor Arghezi a contribuit decisiv la dezvoltarea liricii românești și la îmbogățirea literaturii române, cum puțini au fost în stare s-o facă” [18]. Rupând tiparele prozei clasice, Tudor Arghezi a creat o nouă formă de expresie, de imagism și de materializare a ideii, cu o profundă influență asupra publicisticii noi. Pana la dânsul, literatura reprezenta un proces de curățire și a scrie furmos, însemna o cât mai mare îndepărtare de tiparele primitive ale limbii. Originalitatea publicisticii lui consta însă în a se fi întors, sincer și voluntar, spre aceste tipare, dând stilului o plasticitate și mai puternică, astfel încât arta lui Arghezi ar fi „expresia unui antagonism dinamic, între ideal și real”, iar violența indignării nu poate fi decât „proporțională cu desăvârșita sa candoare

inițială” [19], autorul fiind de părerea că ”a înjura este o artă literară tot atât de spinoasă ca și lauda“.

Recitind astăzi tabletele de Tudor Arghezi, observăm că similitudinile dintre această specie jurnalistică și produsul farmaceutic nu se reduc la aspectul *cantitativ*, ci se prelungesc și asupra efectului scontat, și anume cel *terapeutic* [20], de a înțepa, de a „pișca” și a realiza „în universul hârtiei tipărite un echivalent al puricelui din lumea în carne și oase,” după cum remarcă în stil caracteristic personal Tudor Arghezi în articolul-program din *Bilete de papagal* [21].

Ulterior, aceste trăsături au fost completate cu altele, care dau, împreună, specificul tabletei. Avem în vedere, în primul rând, permisivitatea tematică, nemaiîntâlnită la vreo altă specie publicistică. Autorul de tablete dispune de întreaga libertate de a trata orice subiect: „de la comentarea unui fapt divers, a unei experiențe personale, la glossarea pe marginea unei idei generale sau la marcarea unei atitudini, îndeosebi în domeniul faptelor publice, social-morale sau a celor de cultură” [22].

Astfel, în baza celor dezbătute mai sus și a opiniilor specialiștilor din domeniu, putem deduce că textul scurt al tabletei semnifică:

- modalitatea de manifestare a spiritului polemic arghezian, dar nu numai;
- interesul de a *sensibiliza /impresiona* și mai puțin cel de a informa cititorul;
- perspective tematice nelimitate;
- un remediu contra *obezității* textului jurnalistic;
- un protest vehement față de scrisul lăbărțat/improvizat;
- acceptarea unui model/amestec *hibrid* de literatură, cultură, gazetărie și realitate;
- aplicarea ironiei fine și a aluziei ironice;
- abordare polemică/critică directă a subiectelor de importanță majoră pentru societate;
- exagerarea polemică/satirică ca punct de referință la realitatea obiectivă;
- dispută de la egal la egal cu recunoașterea reciprocă a meritelor și calităților adversarilor;
- înscenări alegorice în care dimensiunea polemică, dacă există, este implicită;

- exploatarea umorului, în forma sa cea mai subtilă – ironia;
- apelul la afect și mai puțin la intelect;
- persistența ei *în timp și spațiu*: titularul este mereu același, iar textul ocupă un loc invariabil în pagina publicației periodice;
- asigurarea sensibilității textului prin *îmbinarea trăsăturile caracteristice speciei cu elementele de creativitate*.

Publicate în ziare/reviste sau lecturate la microfon, tabletele argheziene se disting prin temperamentul artistic și prin forța de expresie și estetică novatoare. Autorul duce o luptă hotărâtoare a eu-lui cu lumea, dar și cu ideologia comunistă față de care avea o atitudine duplicitară, găsind alinare pentru cedările făcute regimului în metafore.

Aciditatea metaforică pe care Tudor Arghezi o imprimă tabletelor a făcut în mare parte ca critica publicistic-literară să aprecieze specia ca una satirică-umoristică, fără a pătrunde/a vedea dedesubturile estetico-morale, valorile estetice și general-umane, promovate de părintele acestei specii jurnalistice. Or, anume aceste idei, mustind de înțelepciune, vine să ni le sugereze T. Arghezi, prin atitudinea sa pătimașă față de rostul artei și rostuirea artistului „revoltat, dar lucid, meditativ și împăcat cu gândul că nu face risipă de cuvinte”, când enunță că arta n-ar avea nici un sens dacă nu ar duce „la tulburarea fără seamăn de grandioasă, la chinul, la truda sufletului meu, la puțința de a pipăi parcă întunericul prin vecinătatea lacătelor grele sub care se găsește definitiv închisă personalitatea artistului”. Nu pentru a se dezvinovăți, ci pentru a explica crezul său, chintesența lucrurilor în această privință, Arghezi ne atenționează că „artistul nu poate fi izolat de contextul social în care evoluiază și el nu se exprimă asemeni tuturor, ci șochează prin ideile lui, luptă pentru a le impune” [23].

Prin poezie, prin activitatea sa publicistică, și în mod special, prin tabletele sale, autorul a „driblat sistemul” și la învins cu conotația ironică a cuvintelor. Filozofia publicisticii /tabletelor lui Tudor Arghezi o desprindem din atitudinea și comportamentul autorului, modul lui de potrivire a cuvintelor în repertoriul de înjurături, încrâncenări și blesteme, galerii de portrete”. Arghezi „sanționează totul și orice: gazetarii și scriitorii, politica și politicienii, corupția și negustoria morală ...” [24].

În pofida faptului că unii cercetători ai speciei remarcă „viața scurtă a tabletei”, publicistul român Ion Cristoiu aduce la 23 august

2012 în atenția publicului o tabletă a lui Tudor Arghezi, despre presa românească. El remarcă actualitatea textului arghegian: o tabletă din *Facla* (25 august 1912), „intitulată *Din presă*, în care Arghezi face un rechizitoriu feroce al presei din primii ani ai secolului XX. Au trecut de la vremea publicării ei peste o sută de ani. Dacă n-ai ști că se referă la presa de atunci ai crede c-a fost scris pentru a descrie presa de azi”. Publicistul mai remarcă, la 29 noiembrie 2015, în *Adevărul.ro* și actualitatea unei alte teme, abordată de T. Arghezi: năravul românesc – *hălitul*. Astfel, Ion Cristoiu specifică: „Printre năravurile demascate deja de moralști – de la ispita trăncănelii până la toleranța blajină față de viciu, și el blajin, desigur – nu l-am întâlnit până acum pe cel dezvăluit de Tudor Arghezi în tableta *Cinci pâini și trei pești*, tipărită în ziarul liberal *Mișcarea* (11 ianuarie 1931). Istorisirea unei întâmplări cu o cucoană picată ca din cer în hala de pește îi dă lui Tudor Arghezi prilejul de a se mira de un nărav moldo-valah – *marea crăpelniță*: „Mirarea venea de la o populație care de cincizeci de ani se ospătează la fiecare masă bine, iar de sărbători cu deosebire. Friptura, peștele, piftia și vinul n-au lipsit niciodată bucureștenilor de sărbătorile din decembrie și ianuar, orice s-ar fi întâmplat, după cum bătrânii povestesc că timp de o sută de ani, câți au apucat unii dintr-înșii, în România nu a suferit niciodată de foame, mai mult de o jumătate de ceas, nici un om.” Într-adevăr, afirmă Ion Cristoiu, „și alții decât Arghezi (printre aceștia mă număr și eu) s-au arătat mirați de această realitate românească: simplul cetățean se zgârcește la toate produsele, cu o singură excepție: mâncarea.”

În 2006, după mai bine de patru decenii, se încheia ediția de autor „*Scrieri*“, Tudor Arghezi, în 46 de volume. La finele ultimului volum avem un sumar complet, descriptiv-analitic și o explicație a lui Traian Radu, în care acesta semnală faptul ca „ediția este depășită” și „afectată în structură” în raport cu evoluția firească a operei argheziene din doua motive: intervențiile cenzurii în volumele aparute până la 1990 și gruparea întregului material publicistic de către autor, după un criteriu tematic.

Astfel, deloc întâmplător faptul, că în 2000, același Traian Radu împreună cu Mitzura Arghezi, fiica scriitorului, au început la Fundația Națională pentru Știință și Artă o nouă ediție, nici aceasta critică în adevăratul înțeles al cuvântului, dar cu un progres vădit față de ediția de

autor. Primele doua volume de *Opere fundamentale*, cuprind versurile, iar de la volumul III inițiatorii proiectului încep editarea sistematică și cronologică a publicisticii argheziene. Cu volumul X, apărut în 2011, se încheie editarea publicisticii, izbândă demnă de un elogiu pe măsură și capabilă să stimuleze alte cercetări ale domeniului, cercetări care să iasă din sfera artistică a pamfletului înspre aspecte mai pregnante, deoarece publicistica „acidă” a lui Arghezi trebuie cercetată cu mai multă conștiinciozitate, pe un fond ideologic și într-un context politic și moral al timpului în care el a activat. Acest fapt este accentuat și de Eugen Simion, în articolul consacrat lui Tudor Arghezi din *Dicționarul general al literaturii române*, în care academicianul reia o mare parte din ideile critice formulate în 2000 în prefața la *Opere*. Criticul studiază atent „ieșirea lui Arghezi din simbolism” și identifică marile mituri organizatoare ale operei: mitul estetic, mitul htonic, mitul universului mic, miracolul germinativ, viziunea apocaliptică, solitudinea cautoatorului de rost al existenței, teroarea mistică, patima cerească, mitul erotic, infernul existențial; neaderența la vreun program, agresivitatea polemicilor, forma lor artistică fac din Arghezi un gazetar fără egal [25]. Or, „dincolo de materia primă inovatoare, publicistica și pamfletul vin cu o altă nou-tate: curajul cetățeanului liber, care denunță vehement mizeria morală și care își asumă afirmațiile pentru care plătește în mod nedrept cu propria libertate [26].

3. Concluzie

Scriitor și gazetar de prim rang, Tudor Arghezi a intrat în istoria jurnalismului românesc drept fondator al tabletei – specie publicistic-literară națională, de dimensiuni reduse, de obicei pe o temă de actualitate. Tudor Arghezi nu numai că a creat această specie, dar i-a dat și numele, printr-o subtilă asociere între dimensiunea redusă a respectivului material și formă sub care se prezintă anumite medicamente [27]. Scurtimea textelor numite tablete nu a fost premeditată de marele poet și jurnalist, ci i-a fost impusă de dimensiunea, de asemenea redusă, a publicației pe care a editat-o. Este vorba de propriul său ziar și mai apoi revistă, *Bilete de papagal*.

Creațiile/tabletele argheziene, examinate și comentate în acest articol, confirmă varietatea tematică, deschisă speciei, dar și cea a libertății de creație a scriitorului/jurnalistului care o practică.

Contrar faptului că deseori Tudor Arghezi considera „proza o anarhie”, el anume cu ajutorul cuvântului publicistic a transpus în imagini artistice, în idei de ordin cultural, politic și spiritual fenomenele care „dau viață scenei sociale”, „demonstrând prin însăși existența sa că omul poate schimba prin muncă și exigență statutul social moștenit de la părinți”, bazându-se pe tradițiile/valorile naționale, morale și etice, care sensibilizează și dau sens căutării de sine a ființei umane. Anume aceste valori, calități și comportamente încearcă să transmită cititorilor Tudor Arghezi prin intermediul tabletelor, pamfletelor și schițelor, dar și poemelor în proză, publicate în ziare/reviste și editate în volumele publicistice, străduindu-se să-și mențină verticalitatea cetățenească de om al cuvântului, exprimând adevărul durut, chiar și atunci, când: „Era intuneric. Ploaia bătea departe, afară/ și mă durea mâina ca o ghiară/ Neputincioasă să se strângă/ și m-am silit să scriu cu unghiile de la mâina stângă.” (*Flori de mucegai*). Suntem în drept să credem că și aceste versuri mai mult ca moderne, sincere și nepătate de rugina indiferenței, vin să facă corp comun/să întregească chipul de geniu al poetului, publicistului și romancierului Tudor Arghezi.

Tableta argheziană și-a găsit descendenți printre scriitorii și jurnaliștii de la noi. Au practicat această specie scriitorii-academicieni Grigore Vieru, Nicolae Dabija și publicistul Constantin Tănase, scriu în această cheie scriitorii și jurnaliștii Seva Ciornei, Viorel Mihail, Aurelian Silvestru, Iulian Filip, Doina Dabija ș.a.

Referințe bibliografice:

1. Arghezi, Tudor. Icoane de lemn. București: Editura „Națională” S. Ciornei, 1929, 302 pag.
2. George, Alexandru. Marele Alpha. București: Cartea românească, 1970, 197 pag.
3. Duiliu Zamfirescu și Titu Maiorescu în scrisori. București: Editura Casa Școalelor, 1944, p. 73, 436 pag.
4. Vișinescu, Victor. Jurnalism contemporan. București: Editura Victor, 2002. 336 pag. ISBN: 973-8128-22-6
5. Stepanov, Georgeta. Bazele jurnalismului. Chișinău: CEP USM, 2018, p. 129, 194 pag. ISBN 978-9975-142-74-8
6. Simion, Eugen. Prefață la Tudor Arghezi, Opere, I. Versuri. București: Editura Univers Enciclopedic, 2000, p. X

7. Bogdan-Dascălu, Doina. Tudor Arghezi, creatorul tabletei românești. În: Studii de știință și cultură, anul V, nr.2 (17), Arad-România, iunie 2009, pp. 10-13
8. George, Alexandru. *Op. cit.*
9. Constantinescu, Pompiliu. Opere, vol. 1. Miscarea literară. Opere și autori. Critice. Figuri literare. Tudor Arghezi. E. Lovinescu. București: Fundația Națională pentru Știință și Artă, 2019, 1120 pag. ISBN: 978-606-555-221-0
10. George, Alexandru. *Op. cit.*
11. Arghezi, Tudor. Poarta neagră. București: Editura Cultura Națională, 1930, 382 pag.
12. Constantinescu, Pompiliu. *Op. cit.*
13. Arghezi, Tudor. Pagini din trecut. București: Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1955, 480 pag.
14. Rachieru, Adrian Dinu. Tudor Arghezi sau Gâlceava cu sinele. În: Limba Română, nr. 6, 2020, pp. 214-224. ISSN: 0235-9111
15. Lovinescu, Eugen. Scrieri, 3. Aquaforte [Anexe]. București: Editura Minerva, 1970, p. 278, 432 pag.
16. Moraru, Victor. Reperele măiestriei. Experiența publicistică a lui Ion Druță. În: Creativitatea în jurnalism, vol. 1. Chișinău: CEP USM, 2018 pp. 5-26, ISBN 978-9975-142-34-2
17. Anghel, Petre. Istoria politică a literaturii române postbelice. București: Editura RAO, 2014, 448 pag. ISBN: 978-606-609-636-2
18. Noica, Constantin. Semnele Minervei – publicistică, I: 1927-1929, București: Humanitas, 1994, 543 pag., ISBN-13 #: 978-9732805145
19. Ionescu, Gelu. Anatomia unei negații. București: Editura Minerva, 1991, 256 pag. ISBN: 973-21-0218-7
20. Bogdan-Dascălu, Doina. *Op. cit.*
21. Revista *Bilete de papagal*, nr. 1, 2 februarie 1928
22. Balotă, Nicolae. Opera lui Tudor Arghezi. București: Editura Eminescu, 1979, p. 321, 509 pag.
23. Publicistica lui Arghezi – atitudine duplicitară față de regim, o mare abilitate de a-și înfășura aceste cedări în metafore. Disponibil la: <https://www.creeaza.com/referate/literatura-romana/Publicistica-lui-Arghezi-atitu474.php> (Accesat: 20.05.2021)

24. *Idem*
25. Dicționarul general al literaturii române, vol. I, (A-B). București: 2004, Editura Univers Enciclopedic, 2004, pag. 230-231, ISBN:9789736370717
26. Elena Stan. Tudor Arghezi – scriitor total, etalon al curajului stilistic și civic. <https://metamorfoze.wordpress.com/2013/11/18/tudor-arghezi-scriitor-total-etalon-al-curajului-stilistic-si-civic/> (Accesat la 21.05.2021)
27. Bogdan-Dascălu, Doina. *Op. cit.*